

FEARLESS: BİR ÖZE DÖNÜŞ FİLMİ

Kendi ülkesinde bir stara dönüştükten sonra 98 yılında tek bir film ve hatta bir yan rolle Hollywood'u fetheden Jet Li, nihayet Hong Kong'a döndü ve 90'lı yılların "made in Hong Kong" dövüş sanatları sineması düşkünlerini ihya etti. Li'yi geleneksel kostümler içinde görmeye hasret kalanlar, *Fearless*'in yolunu sabırsızlıkla gözledikten sonra, karşılarında formundan hiçbir şey yitirmemiş bir dövüş ustası ve bir zamanların o pek sevdiğimiz Wuxia Pian'ları tadında bir filmle karşılaştılar.

Fearless, 1869 - 1910 yılları arasında yaşayan ve Jin Wu Sports Federation'in kurucusu ve manevi "gurusu" olan Huo Yuan Jia'nın hayat öyküsü. Bununla birlikte bu dövüş ustası hakkında neredeyse hiç belge bulunmadığından, daha ziyade onun manevi hayatı üzerine yoğunlaşmış. Daha önce de, Kung-fu sinemasının en iyileri arasında bulunan *Deadly Fury*, *Fist of Fury* ve *Fist of Legend*, gerçek bir tarihi kesit oluşturma iddiasında bulunmaksızın Usta Huo'nun trajik yaşam ve ölüm öyküsünü ve onun intikamını almak isteyen öğrencisi Liu Zhensheng'i konu etmişti.

>> KÜNYE

ORJİNAL ADI

Huo Yuan Jia

İNGİLİZCE ADI

Fearless

YÖNETMEN

Ronny Yu

OYUNCULAR

Jet Li, Betty Sun Li, Dong Yong, Pa-u Hei Ching, Collin Chou Siu Lung, Harada Masato, Nakamura Shidou

SENARYO

Chris Chow

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ

Hang-Sang Poon

KOREOGRAF

Yuen Woo Ping

MÜZİK

Shigeru Umebayashi

YAPIM

Hong Kong / ABD

SÜRE

105 dakika

YAPIM YILI

2006

TIANJIN ŞAMPİYONU

Yaşam hikâyesi hakkında birçok yorum bulunan Usta Huo, 1880'den sonra Judo'yu yaratarak, ülkesinin dövüş sanatlarını modern çağa uyarlayan Japon Jigoro Kano ile aynı yolu izledi. Geleneksel Kung-fu stillerinin birçoğunu modernize etti. Ailesinde altı nesildir Mizong Yi Quan (kayıp iz boks ya da labirent boks) okulunun geleneği sürdürülüyordu. Buna karşın bu dövüş sanatını aile dışından kişilere öğretmek yasaktı. Babası, oğlunu cılız bulduğundan, onun dövüş sanatlarını öğrenmesini istemedi. Küçük Huo ise, ağabeylerinin antrenmanlarını gizli gizli izlemekle yetindi. 1891 yılında Huo 22 yaşındayken, Hunnan'dan babasının okuluna meydan okumak üzere Du adında bir dövüşçü çıkageldi. Okulun öğrencileri Du'nun karşısında birer birer yenildikten sonra, Huo, Du'yu ezerek herkesi şaşkınlığa uğrattı. 1895 yılında Sifu (Çince'de "usta") Tianjin'de ortaya çıkarak, bir suç çetesine karşı inanılmaz bir sokak dövüşünün ardından, on kadar hırsızın oradan kaçmasını sağladı. Daha sonra Tianjin'in zengin tüccarlarından birisi olan Nong Jin Sun'un hizmetinde bir eczanede çalışmaya başladı. Ama dükkânın önü, ona meydan okumak isteyen insanlarla dolup taşıyordu.

Eski dövüş sanatlarının, ateşli silahlar karşısında etkisiz olduğunu gören Huo Sifu, 1896'da Mizong okulunun sırnna bir son verme kararı aldı ve 20. yüzyılın başında ilk ve en iyi öğrencisi Liu Zhens-

heng'le beraber birçok karşılaşmaya katıldı. 1909 yılında Şanghai'da Jing Wu okulunu kurdu. Birçok eski stilin modernize edilmiş biçimleri burada öğretilirdi. Böylelikle Çin dövüş sanatları çağdaş dünyaya ilk adımını atıyordu. Bu, Kung-fu'nun yeni dünyaya uygun olmayan gelenekleri içerisinde pineklemesini isteyen Japonların pek hoşuna gitmedi. Jing Wu ile Japon Budokan okullarını karşı karşıya getiren bir turnuva sırasında, Huo diğer okulun temsilci başkanının, yasak bir darbeye yeltenmesinden dolayı kolunu kırmıştı. Kısa süre sonra Huo Sifu, rakiplerinden şaşırtıcı bir davet aldı. Japonlar, şölen sırasında üşüdüğü görülen Huo'yu hastanelerine götürmeyi teklif ettiler. Sıradan bir muayene için bu hastaneye giren Huo, orada 14 Eylül 1910 tarihinde öldü. Buna karşın öğrencileri ve kamuoyu, bunun zehirlenmeden kaynaklandığına inanıyordu ki, Huo'yu tedavi eden doktorun Şanghai'dan apar topar kaçması, bu iddiayı doğruluyordu. Yine de Jing Wu okulu, ustanın erkek kardeşi ve oğlunun çabaları sayesinde, onun ölümünden sonra da varlığını sürdürdü ve çok popüler oldu.

ELDEN BU KADAR GELİR

Huo'nun anlatılan çeşitli hayat hikâyeleri arasında yolunu bulmak gerçekten zor. *Fearless* bu açıdan, elinden geldiğince en inanılır öykülere sadık kalmaya çalışmış. Tabii ki filmi görenler, yukarıdaki öyküyle birçok farklılıklar görecektir. Buna karşın genel anlamda, Huo Sifu'nun hayatında önemli roller oynayan kimselere, filmin dramatik yapısına uyacak bir biçimde yer verilmiş diyebiliriz. Yine de biyografinin bol bol öyküleştirdiği de bir gerçek. Zaten Huang Fei-hong, Fong Sai-yuk gibi gerçekten yaşamış Çinli ustalar üzerine yapılan yüzlerce film arasında, pek de birbirini tutan hikâyeler bulunduğu söylenemez. Diğer yandan gerçeğe sadık kalınıp kalınmadığı, uzun süredir Jet Li'yi klasik bir çay salonunda, uzun saç örgüsüyle dövüşürken görmek isteyen bizler için çok da önemli bir nokta değil doğrusu.

90'LARIN NOSTALJİSİ VE YENİ BİR ÜSLUP

Fearless, 90'lı yılların Hong Kong (bundan sonra HK) dövüş filmlerinin incilerinden oluşan bir derleme duygusu uyandırıyor izleyicide. Ama bundan da kesinlikle şikayetçi olmuyoruz. *Born to Defend*'deki gibi bir ringde ihtisamlı dövüşler, *Fong Sai-yuk*'taki gibi bir yapı iskelesi üzerinde baş döndürücü bir karşılaşma, *Once Upon a Time* ve birçok başka klasikteki gibi çay salonu kargaşaları... Kıscası HK sineması fanlarının yıllardır özlem duyduğu her unsur bulunuyor filmde. Özellikle Huo'nun Qing'le karşılaştığı ve çay salonunun yerle bir edildiği sahne, sanırım hepimize, bu tür filmler bekleyişi içinde geçireceğimiz kim bilir daha ne kadar zaman için sabır verecektir. Bütün bunların yanında, o özlenen filmlerin üzerinden yıllar geçtiğini de unutmamak gerek. Teknik olanakların gelişimi, yeni neslin beklentileri ve yönetmen Ronny Yu'nun uzun süredir Hollywood'da iş gördüğü gerçeği de göz önünde bulundurulmalı. Bir HK ve ABD ortak yapımı olan *Fearless*'ta ne kadar eski dövüş sanatları sinemasının tadını yeniden buluyorsak, bir o kadar da Yeni Dünya etkisiyle karşılaşıyoruz. Her şeyden önce hikâyenin Batı seyircisine hitap edecek şekilde dramatize edilmesi söz konusu. Karakterlerin duyguları, film boyunca gelişimleri Batı damgası taşıyor. Çekimler de *Matrix* ve benzerlerinden nasibini almış. Dövüş sahnele-

JET LI vs. NIXON

11 yaşında Wushu şampiyonu olan Jet Li, hükümet tarafından dünyaya Kung-fu'yu tanıtmak için, bu sporun temsilcisi olarak seçilmiş. Bu turneler sırasında birçok ülkeye yolu düşen küçük dövüşçü, Washington'daki gizli sırasında Başkan Nixon tarafından ağırlandı. Beyaz Saray'ın bahçesinde yaptığı gösterinin ardından Başkan ondan özel koruması olmasını istemiş ama Jet Li ona şeri cevabı vermiş: "Ben büyü-yünce Çin'de kalacağım ve ülkeyi koruyacağım!"

KÜÇÜK EJDER

Bruce Lee, Yip Man'ın yanında Wing Chun öğrenmeye başlamadan önce, Huo Yuan Jia'nın akrabalarından biri olan Siu Hon-san'ın himayesinde Jing Wu stiline temelini aldı. Küçük Ejder 65 yılında Fox stüdyolarında yaptığı bir deneme çekimi sırasında, Huo Yuan Jia tarafından düzenlenen olan zincirleme bir hareketin başlangıcı gerçekleştirilmişti.

►► FİLM BİRÇOK AÇIDAN HONG KONG DÖVÜŞ FİMLERİNİN GELENEKSELLİĞİ İLE AMERİKAN SİNEMASININ TEKNİK OLANAKLARINI SENTEZLİYOR.

» UZAKTAKİLER

» ÖZÜNDEN ŞAŞMAK

Bir süre önce Jet Li, gazetecilere Kung-fu filmle-
rini bırakacağını ve daha duyarlı rollerde oyna-
yacağını açıklayarak daha olumlu ve barışçı bir
zihniyete yönelmek istediğini belirtti. Gittikçe
maneviyata ve Budizm'e doğru dönen Jet Li'nin
hayranları ise bu açıklama üzerine paniğe kapı-
ldılar desek yalan olmaz. Bu açıklama, sanki *Fearless*'in
vurucu sahnelerinden birinde Huo'nun
dile getirdiği "Yapılması gereken şey intikam al-
mak değil. Kin ancak kin doğurur. Daha fazla
düşmanlık görmek istemiyorum" replikinin bir
devamı gibiydi. Fakat daha sonradan yeni bir
açıklama ile, Jet Li'nin aksiyon filmlerinden de-
ğil, yaşamış dövüş ustalarını konu alan filmler-
den vazgeçtiği çünkü bunları zaten hepsini
canlandırdığı belirtildi. Artık bu bilgilerden han-
gisi doğru çıkacak bilemiyoruz (İnternette hara-
retle tartışıyor) ama umarız Li özünden şaş-
maz.

» TORUNDAN DAVA

Huo Yuan Jia

Huo Yuan Jia'nın torunu
Huo Shoujin, *Fearless*'in
yapımcı ve dağıtımcılarına
olduğu gibi, başrolde
oynayan ve filmin yaratıl-
masına katkıları için Jet Li'ye de
dava açtı. Shoujin, *Fear-*
less'in büyükbabasının
ismini lekelediğini ileri
sürüyor ve açık bir ötür
talebinde bulunuyor.

Kezidi, filmin uluslara-
rası dağıtımını engellemek ve Asya'da gösteri-
mini durdurmak niyetinde. Ama filmin Amerika
ve tüm Üzakdoğu'da şimdiden DVD'sinin çık-
mış olduğuna bakılrsa pek başarılı olamamış.

rinin bazılarında ip kullanılması ve diğerlerinde gerçekçi ha-
reketlerin tercihi, güzel bir sentezin oluşmasına katkıda bu-
lunuyor. İşte HK gelenekselliği ve Amerikan sinemasının
olanakları biraraya gelince, ortaya *Fearless* gibi keyifli bir
film çıkıyor.

SEVİLDİ, KAYBEDİLDİ, BEKLENİLDİ

Gerçek adıyla Li Lianjie ya da Jet Li, Kung-fu eğitimine
6 yaşındayken başladı ve henüz 11 yaşındayken Ulusal
Wushu şampiyonu oldu. Bu şampiyonayı 5 yıl üst üste kaza-
narak bir rekora imza attı. Maymun, Sarhoş Adam ve Ma
Quan (At) stilleri olduğu gibi daha birçok Kung-fu türüne de
hakim. Zaten burada bunca yıllık Jet Li'nin ustalığını tartış-
maya gerek yok sanırım. Bütün bu başarılarından dolayı, 83
yılında *Shaolin Temple* filminde başrol oynamak üzere seçil-
di. Ardından da *Once Upon a Time* serisi, *Tai-Chi Master* ve
Fist of Legend gibi filmleriyle Asya'da bir süperstara dönüştü.

Wachowski'ler *Matrix*'in casting'i üzerinde çalışırken,
Jet Li filme katılımını görüşmek üzere Los Angeles'ta bulun-
maktaydı. Anlaşmaya varılamayınca, yapımcı Joel Silver
oraya kadar gelmiş bulunan Li'yle ne yapacağını bilemedi.
O sırada *Cehennem Silahı 4* için hazırlık yapılmaktaydı ve
Silver, Li için senaryoya bir rol eklenmesini istedi. Daha ön-
ce kötü adamı hiç oynamamış olan Li buna pek sıcak bak-
mazken, Silver akıllıca davranıp Wah Sing Ku karakterinin
maddi çıkarları doğrultusunda hareket etmediğini, şerefli ol-
duğunu, ateşli silahlar kullanmadığını ve tek derdinin erkek
kardeşinin intikamını almak olduğunu açıklayarak onu ikna
etti. Böylelikle aktör, Hollywood'a 98'de ilk adımını atarak,
inanılmaz karizmasıyla filmin başrol oyuncularını gölgede
bıraktı. Bir yandan Batılı seyircinin gönlünü fethederken, di-
ğer yandan HK sineması fanlarını düş kırıklığına uğrattı. On-
lar, böylesine büyük bir aktörün, Amerikalı polisleri karşı
kötü adamı oynamaya ihtiyacı olmadığını düşünüyordular
çünkü.

Bu filmin ardından *Romeo Must Die* geldi. Geleneksel
Kung-fu filmlerinin değişmez aktörü Li'nin karakteri, bu film
ile Batılı seyirci tarafından kabul edilebilir normlara sokula-
rak tamamıyla yenilendi. Film, eleştirmenler tarafından pek
beğenilmemiş olmasına rağmen, Li'nin uluslararası ününü
teyit etti.

Ardından *Kiss of the Dragon*, *Cradle 2 the Grave*, *Danny
the Dog* gibi, çok da iş yapmayan ama Li hayranlarının yine

Huo Yuan Jia, Tanaka Anno ile dövüşmeden önce
felsefi bir konuşma yapıyor.

de merakla takip ettiği filmlerde oynadı. 2000 yılında, *Romeo Must Die*'in tanıtımını yapmak üzere Londra'da bulun-
duğu sırada verdiği bir röportajda "Hong Kong'a geri dön-
meye niyetiniz var mı?" sorusuna şu cevabı vererek, yine
HK sineması düşkünlerini beklentiye sokmuştu: "*Kiss of the
Dragon*'dan sonra Joel Silver'la bir projem var, *First King*.
Bu, benim oluşturduğum bir hikâyeye ve Hong Kong'da çekilecek.
Warner projeyi sevdi. Bu, benim Hong Kong'da yeni
bir film yapma olanağım olacak". Buna karşın o beklenen
film gelmedi ve *Fearless*'in çekileceği haberine kadar fanla-
ra yine somurtarak beklemek düştü.

TATMİN EDİCİ BİR DÖNÜŞ

Jet Li *Fearless*'le yeniden karşımıza çıktığında, bazı
sahnelerde dublör kullanmış olmasına rağmen, kesin ve hız-
lı hareketleriyle, esnekliğiyle, hâlâ formda olduğunu fazla-
sıyla kanıtladı. Her türlü geleneksel silahı ve özellikle de üç
kollu nunçakuyu kullanmadaki becerisi, yönetmen Yu'nun
görsel ustalığıyla bize nefes kesici bir biçimde yansıtılıyor.
İşin içine koreografi yönetmeni olarak Yuen Woo Ping'in de-
hasının da katıldığını unutmayalım.

Mel Gibson, *Cehennem Silahı 4* çekimleri sırasında
Li'yi şöyle tanımlamıştı: "Jet Li ile dövüşmem gereken sah-
nelerde gülünç duruma düşmemek için dövüş sanatları
dersleri aldım. Aslında gerçek Cehennem Silahı o. Bu adam
Bruce Lee ve Jackie Chan'den de beter bir ölüm makinesi!
Darbelerini gerçekleştirirken öyle hızlı hareket ediyor ki, on-
dan yavaşlamasını istemek zorunda kaldık. Gerçekten de
kameraman, Jet Li'yi takip etmekte zorlanıyordu." *Fearless*
hakkında dünya basınında çok çelişkili yorumlar okuyabili-
riz ama sanırım Li'nin yeteneği konusunda bundan fazla bir

Jet Li devasa Nathan Jones ile karşı karşıya.

şey söylememiz, boş konuşmak olacaktır.

"TÜRSÜZ" BİR YÖNETMEN

Yönetmene gelince, o da Jet Li gibi, bazı sivri dilli kimseler tarafından "satılmışlar" arasında sayılanlardan. Ronny Yu, eğitimini ABD'de tamamladıktan sonra Philip Chan'in aklına girmesiyle 76'da Hong Kong'da Chan'le sinemasal bir maceraya atılmış. Ama Chan, yönetmenlik konusunda hiçbir deneyim sahibi olmadığından, bunun altından kalkmak Yu'ya düşmüş. Kendisinin de bu konuda bir bilgisi olmadığı için, *The Servants* filmini, montajcının kendisine ödünç verdiği sinema el kitabından yararlanarak çekmiş! Birkaç yıl sonra *Patrol Horse* filmi ile beğeni toplamış. Bu arada, o dönem henüz tanınmayan Chow Yun Fat'i de filmde oynattığını belirtelim. Ardından Brandon Lee'yi *Legacy of Rage* filmiyle lanse etmiş. Başyapıtı sayılan *The Bride with White Hair* ile Uzakdoğu sınırlarını aşmış ve *Bride of Chucky* sayesinde 98 yılında Batı'da benimsenmiş. Tabii Li ile aynı yıl ABD kapılarını aralamaları da ilginç bir rastlantı. Daha sonra da *51st State* ve *Freddy vs. Jason* gibi filmlerle kendisini kabul ettirmiş. Unutmadan, ilgiyle izlediğimiz ve damakta bir "bitmemişlik" tadı bırakan, Mamoru Oshii'nin yarattığı *Blood: The Last Vampire* adlı mangayı şu sıralar film olarak sinemaya uyarlayan yönetmen de Ronny Yu. Korku ve dövüş sanatları içerikli olacağı söylenen bu filmin yapımcılığını da *Kaplan ve Ejderha*'nın yapımcısı Bill Kong üstlenmiş.

Kariyeri boyunca inişli çıkışlı bir çizelgesi olan Ronny Yu aynı zamanda çok çeşitli türlere de el atmış ama daha çok sert polisiyeler ve fantastik filmlere eğilim göstermiş. Ben şahsen onun dövüş sanatları sinemasında devam etmesini isterdim doğrusu. Tabii bunu zaman gösterecek.

TERAPİDEN ÖNCE, TERAPİDEN SONRA

Fearless'a geri dönecek olursak film iki kısımdan oluşuyor. Huo'nun yaygın bilinen hayat hikâyesinin ardından yeniden filmin konusunu anlatmaya gerek duymuyorum. Film bundan sonra izleyecek olanlara da aradaki "7 farkı" bulmak kalsın. İlk yanda Huo bir gösteriş meraklısı, güç budalası olarak biraz da olsa karikatürize edildikten sonra, kendi hırsının tuzağına düşerek bir köyde inzivaya çekiliyor. Bu geçiş bölümünde, Li Sun (Betty Sun) adlı köylü kızının çarpıcı güzelliği ile bilgeliği sayesinde, Huo muhteşem man-

Jet Li, *Cehennem Silahı 4*'te ilk kötü adam rolüyle.

zaraların ortasında bir çeşit terapi görüyor ve tamamıyla değişmiş olarak evine geri dönüyor. Filmin geri kalanında ise siyasi bir bilince varmış olduğundan gücünü, "Asya'nın hasta adamı" sıfatı yakıştıran Çin'in şerefini kurtarmak yolunda kullanıyor.

Huo ile final dövüşünde karşılaşan Tanako Anno karakterini canlandıran Kabuki aktörü Shido Nakamura'nın, küçük ama etkileyici rolünün de altını çizmeden edemeyeceğim. Ayrıca *Truva* filminden de aşına olduğumuz Nathan Jones'un devasa cüssesi, filmde gayet iyi kullanılarak hedefine ulaşmış. Son dövüş sahnesindeki görsellik ve dramatik müzik de tüyleri ürpertecek türden.

Fearless'i her şeyden soyutlayacak olursak, bu doyurucu bir dövüş sanatları filmi. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi HK sineması ve Jet Li fanları için çok ayrı bir yere sahip çünkü Jet Li'nin yuvaya dönüşünün bir simgesi. Bununla beraber, *Fearless*'in de, *Kaplan ve Ejderha*'yla aynı görevi üstleneceğine inanıyoruz: yani bu türe soğuk bakanlara ya da 90'lı yılların HK filmlerine yetişememiş olan gençlere, bu sinema türünü sevdirmek... **F+**

